

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k doporučení Komise o přípravách na zavedení inteligentních měřicích systémů

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na webových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Úvod

1.1 Konzultace evropského inspektora ochrany údajů

1. Dne 9. března 2012 přijala Komise doporučení o přípravách na zavedení inteligentních měřicích systémů (dále jen „doporučení“) ⁽¹⁾. Toto doporučení bylo dne 19. března 2012 zasláno evropskému inspektorovi ochrany údajů ke konzultaci.

2. Evropský inspektor ochrany údajů dostal příležitost vyjádřit k doporučení neformální připomínky ještě před jeho přijetím. Některé z těchto připomínek byly v doporučení zohledněny. V důsledku toho byly v doporučení posíleny záruky v oblasti ochrany údajů.

3. Evropský inspektor ochrany údajů vítá skutečnost, že ho Komise požádala též o formální konzultaci a že v preambuli doporučení se na toto stanovisko odkazuje.

1.2 Cíle a souvislosti doporučení

4. Cílem doporučení je poskytnout členským státům pokyny k přípravě na zavedení inteligentních měřicích systémů ⁽²⁾ v Evropě. Zavedení těchto systémů pro trhy s elektřinou a s plynem je naplánováno na rok 2020 a je podmíněno ekonomickým posouzením nákladů a přínosů. Toto posouzení musí provést všechny členské státy do 3. září 2012 ⁽³⁾.

5. V doporučení je značná část (oddíl I) věnována ochraně údajů. Důležitou součástí doporučení je výzva k přípravě šablony pro posouzení dopadů na ochranu údajů ⁽⁴⁾ (dále jen „šablona“), která bude do dvanácti měsíců od zveřejnění tohoto doporučení předložena k posouzení pracovní skupině pro ochranu údajů zřízené podle článku 29 (dále jen „pracovní skupina podle článku 29“) ⁽⁵⁾.

6. První návrh šablony připravuje v současné době expertní skupina 2 pracovní skupiny Komise pro inteligentní síť. Komise tuto pracovní skupinu založila před přijetím doporučení, aby mohla poskytovat poradenství k záležitostem týkajícím se inteligentních sítí. Expertní skupina 2 je jednou z podskupin této pracovní skupiny a zaměřuje se na otázky bezpečnosti a ochrany údajů. Skupinu tvoří především zástupci průmyslových odvětví (a několik zástupců občanské společnosti a skupin spotřebitelů.) ⁽⁶⁾.

7. Přístup Komise je založen na právně nevynutitelných předpisech a sestává zároveň z i) doporučení Komise, které se mimo jiné zabývá ochranou údajů; a ii) dalších pokynů pro členské státy v podobě šablony pro posouzení dopadů na ochranu údajů, jejíž použití ze strany zúčastněných průmyslových subjektů je dobrovolné. Přístup vychází ze zkušeností získaných při přípravě „návrhu průmyslového odvětví o rámci

⁽¹⁾ C(2012) 1342 final.

⁽²⁾ Stručný úvod k inteligentním měřicím přístrojům a inteligentním sítím je uveden níže v oddíle 2.1.

⁽³⁾ Zavedení a analýzu nákladů a přínosů požaduje i) směrnice 2009/72/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. L 211, 14.8.2009, s. 55) a ii) směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem (Úř. věst. L 211, 14.8.2009, s. 94). Další ustanovení o inteligentních měřicích systémech jsou uvedena v návrhu Komise na směrnici o energetické účinnosti (KOM(2011) 370 v konečném znění) (dále jen „návrh o energetické účinnosti“), který v současné době projednávají legislativní orgány.

⁽⁴⁾ S ohledem na posouzení dopadů na ochranu údajů je třeba zmínit, že v návrhu Komise na přepracovaný obecný rámec ochrany údajů se počítá s tím, že v některých situacích budou posouzení dopadů na ochranu údajů povinná a že budou poskytnuty další pokyny týkající se způsobu provádění takových posouzení dopadu. Viz článek 33 návrhu Komise na nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (COM(2012) 11 final). Viz také odstavce 200–205 stanoviska evropského inspektora ochrany údajů ze dne 7. března 2012 k balíčku opatření pro reformu ochrany údajů na adrese http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package.jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Viz odstavec 5 doporučení.

⁽⁶⁾ Více informací o činnostech pracovní skupiny a expertní skupiny 2 naleznete na webových stránkách pracovní skupiny na adrese http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

pro posouzení dopadů na ochranu soukromí a údajů pro aplikace RFID“⁽¹⁾ a přezkumu tohoto dokumentu na základě připomínek pracovní skupiny podle článku 29. Komise však nevyloučila potřebu učinit legislativní kroky na vnitrostátní a/nebo evropské úrovni⁽²⁾.

1.3 Cíle, hlavní sdělení a struktura stanoviska evropského inspektora ochrany údajů

8. Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů se přijímá jako reakce na doporučení Komise, nevztahuje se však pouze k obsahu tohoto doporučení, neboť se zaváděním inteligentních měřicích systémů jsou spojeny významné otázky v oblasti ochrany údajů, kterými se toto doporučení v plné míře nezabývá. Evropský inspektor ochrany údajů v této souvislosti rovněž znovu poukazuje na své formální připomínky k návrhu o energetické účinnosti.⁽³⁾

9. Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů obsahuje tři hlavní cíle a sdělení:

- Zaprvé, stanovisko hodnotí doporučení: v první řadě toto doporučení vítá, vyzdvihuje jeho zdařilé části, ale zároveň kritizuje nedostatky, mezi něž patří nedostatečná jasnost.
- Zadruhé, evropský inspektor ochrany údajů vyjadřuje politování nad tím, že doporučení neposkytuje konkrétnější a praktičtější pokyny ohledně ochrany údajů. Domnívá se však, že některé pokyny lze poskytnout v šabloně pro posouzení dopadů na ochranu údajů, která se právě připravuje. Ve stanovisku je proto uvedena řada doporučení týkajících se přímo této šablony.
- Zatřetí, stanovisko vyzývá Komisi, aby posoudila, zda bude kromě přijetí tohoto doporučení a šablony potřeba učinit další legislativní kroky na úrovni EU, a uvádí řadu doporučení zaměřených přímo na možné legislativní kroky.

10. Vzhledem k těmto cílům je struktura stanoviska následující:

- Oddíl 2 stručně uvádí pojem inteligentních měřicích přístrojů a inteligentních sítí a vysvětluje, jaké obavy mohou vyvolat v souvislosti s ochranou údajů.
- Oddíl 3 se obecně vyjadřuje k přístupu, který Komise v tomto doporučení uplatňuje, zabývá se potřebou dalších legislativních kroků a doporučuje možná legislativní opatření.
- Oddíl 4 nastiňuje některé zásadní otázky, kterými by se podle názoru evropského inspektora ochrany údajů mělo doporučení zabývat konkrétněji. Některá tato doporučení mohou též poskytnout pomoc vnitrostátním či evropským legislativním orgánům při úvahách o dalších regulačních nebo legislativních krocích. Další doporučení mohou být začleněna do připravované šablony pro posouzení dopadů na ochranu údajů.
- Oddíl 5 uvádí několik doporučení zaměřených na metodiku pro posouzení dopadů na ochranu údajů a na to, co by měla připravovaná šablona obsahovat. Tato doporučení je třeba chápat v souvislosti s oddílem 4.

6. Závěry

68. Zavedení inteligentních měřicích systémů po celé Evropě bude mít zřejmě řadu důležitých přínosů, ale zároveň představuje značné ohrožení ochrany osobních údajů. Systém umožňuje hromadné shromažďování osobních údajů z evropských domácností, což může vést ke sledování toho, co jednotliví členové domácnosti dělají v soukromí svých domovů. Vzhledem k těmto rizikům evropský inspektor ochrany údajů

⁽¹⁾ Viz http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/infso-2011-00068.pdf a http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Je třeba poznamenat, že v současném stadiu není k dispozici žádné hodnocení účinnosti tohoto přístupu založeného na právně nevytíkatelných předpisech v oblasti RFID ani žádné obecně dostupné informace, které by poukázaly na účinnost tohoto přístupu.

⁽³⁾ Dopis, který evropský inspektor ochrany údajů zaslal dne 27. října 2011 Güntheru H. Oettingerovi, evropskému komisaři pro energetiku, v souvislosti s návrhem směrnice Evropského parlamentu a Rady o energetické účinnosti a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES, viz http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

vítá, že se Komise v doporučení snaží poskytnout členským státům pokyny ohledně opatření, jež by bylo třeba přijmout, aby inteligentní měřicí systémy a inteligentní sítě byly navrženy a aby fungovaly v rámci vhodných záruk na ochranu údajů.

69. Evropský inspektor ochrany údajů oceňuje snahy Komise využít nově navržené koncepty, jako je ochrana údajů již od návrhu, a praktické nástroje, jako je posuzování dopadů na ochranu údajů a oznamování narušení bezpečnosti. Evropský inspektor ochrany údajů zejména podporuje plán Komise připravit šablonu pro posouzení dopadů na ochranu údajů a předložit ji pracovní skupině podle článku 29 k posouzení.

70. Evropský inspektor ochrany údajů vyjadřuje politování nad tím, že doporučení neposkytuje konkrétnější a praktičtější pokyny pro ochranu údajů. Domnívá se však, že je možné poskytnout další pokyny v připravované šabloně pro posouzení dopadů na ochranu údajů. Z tohoto důvodu jsou ve stanovisku uvedena doporučení týkající se uvedené šablony a je zde zdůrazněno, že šablona musí obsahovat konkrétní a praktické pokyny: soubor osvědčených postupů a „nejlepších dostupných technik“. Je také zásadní, aby se šablona řídila vhodnou metodikou a aby v ní byla mimo jiné ke každému riziku jasně přiřazena vhodná kontrola.

71. Stanovisko dále vyzývá Komisi, aby posoudila, zda je na úrovni EU potřeba přijmout další legislativní kroky, a doporučuje možná legislativní opatření. Některá z těchto doporučení mohou být provedena již prostřednictvím změny směrnice o energetické účinnosti, kterou právě projednává Rada a Parlament. Měla by zahrnovat alespoň povinnost pro správce údajů provádět posuzování dopadů na ochranu údajů a povinnost oznámit případy narušení bezpečnosti osobních údajů (oddíl 4.7).

72. Evropský inspektor ochrany údajů dále doporučuje:

- další pokyny k právnímu základu pro zpracování a výběr dostupné subjektům údajů: konkrétně by mělo být jasně rozlišeno, pro které cíle mohou být údaje o využití energie zpracovány bez souhlasu spotřebitele a pro které je nutné souhlas spotřebitele získat (oddíl 4.2),
- povinné užívání technologií zvyšujících ochranu soukromí a dalších „nejlepších dostupných technik“ pro minimalizaci údajů (oddíl 4.3),
- vyjasnění úloh a odpovědností jednotlivých subjektů z pohledu ochrany údajů (oddíl 4.4),
- další pokyny o době uchovávání údajů; uchovávání podrobných údajů o spotřebě jednotlivých domácností by v zásadě mělo být přípustné pouze do konce období, v němž lze právně napadnout účet či uplatňovat nárok na platbu, a to pouze v rozsahu požadovaném pro účely platby (aniž by bylo dotčeno právo spotřebitele na delší dobu uchování na základě souhlasu, například s cílem získat cílené poradenství v oblasti energetiky) (oddíl 4.5),
- přímý přístup spotřebitelů k vlastním údajům o využití energie; účinné metody pro poskytování informací subjektům údajů o zpracování jejich údajů, což by mělo v případě vytěžování údajů zahrnovat zveřejnění jednotlivých profilů a logickou strukturu algoritmů použitých pro vytěžování údajů; rovněž by měly být poskytnuty komplexní informace o dálkovém ovládní zapínání či vypínání (oddíl 4.6).

V Bruselu dne 8. června 2012.

Giovanni BUTTARELLI
zástupce evropského inspektora ochrany údajů